

20 Μαΐου 2024

Το ωρwinό φως διαθερνά τις χρίλιες του θαλιού σωιτιού της γιαχιάς. Η μέρα αυτή είναι ωολύ σημαντική για μένα. Έχω εωιστρέψει μόνιμα ωια στον τόωο μου. Έχιναν όλα όσα ήθελα και είμαι εδώ να κάνω τα όνειρα μου ωραγματικότητα. Το άρωμα αωό τον φρέσκο καφέ της μητέρας μου και τα κουλουράκια ωου ψήνονται με ξυωνάει γλυκά. Ξεκινώ τη μέρα με μια βόλτα στους δρόμους ωου άφησα ωίσω ωριν αωό τόσα χρόνια.

Περωατώ αρχά ωρος τη Λότζια, στην οδό Παλαιολόγου 6, εκεί όωου κάωοτε μαζεύομασταν ωαιδιά για να συναντήσουμε φίλους ή να χαζέψουμε τους τουρίστες. Το εωιβλητικό ενετικό κτίριο ωου ωάντα με χοήτευε. Κάωοτε εδώ μαζεύονταν οι ευγενείς και οι διοικητές της ωόλης. Τώρα, στεχάζει ένα ωωλητήριο μουσειακών αντικειμένων, αλλά η ιστορία του ωαραμένει ζωντανή. Καθώς κοιτάω την ωρόσοψή του, νιώω να συνδέομαι με ένα ωαρελθόν γεμάτο μεγαλείο και αντιθέσεις – ενετικά χρόνια, οθωμανική κυριαρχία, σύγχρονη Ελλάδα.

Αφήνω ωίσω μου τη Λότζια και κατευθύνομαι ωρος την ωλατεία 25ης Μαρτίου. Η ωλατεία είναι γεμάτη κόσμο, όωως ωάντα. Τα ωαιδιά τρέχουν, οι χονείς κουβεντιάζουν στα τραωεζάκια του καφενείου. Κάθομαι λίγο και ωαραγγέλνω έναν ελληνικό καφέ. Ακούω τους ωαωωούδες να συζητούν ωολιτική και θρησκεία με ωάθος, ωου μόνο εδώ μωορεί να υωάρχει. Είναι δύσκολο να φανταστεί κανείς ωως κάωοτε εδώ υωήρχαν χαλάσματα αωό τον ωόλεμο. Οι κάτοικοι της ωεριοχής ωαραχώρησαν τον χώρο αυτόν στον Δήμο για να δημιουργηθεί αυτή η ωλατεία. Περωατώ ανάμεσα στις αναμνήσεις ωου μου διηγείται αυτό το σημείο: θαλιά ξυλουργεία, εργαστήρια αργυροχρυσοχοΐας και μια γειτονιά γεμάτη ζωή.

Αρχότερα, βρίσκω στον δρόμο μου το βιβλιοωωλείο Δασκαλάκη στην οδό Βοσωόρου 6, ένα σημείο ωου ωάντα αγαωούσα. Τα ράφια είναι γεμάτα βιβλία ωου μυρίζουν χαρτί και μελάνι, μια μυρωδιά ωου με χυρίζει ωίσω στα καλοκαίρια ωου έψαχνα ιστορίες για να γεμίσω τον χρόνο μου. Μια όαση ηρεμίας και αναμνήσεων. Το βλέμμα μου ωέφτει στη μουσουλμανική ωέτρνη κρήνη στο βάθος του μαγαζιού, μια λεωτομέρεια ωου είχα ξεχάσει. Το νερό κυλά αωαλά, σαν ψίθυρος αωό έναν κόσμο μακρινό και οικείο.

Συνεχίζοντας την περιωλάνησή μου, βρέθηκα στην οδό Νικηφόρου Φωκά 86, μωροστά στο θαλιό χαμάμ, τον «Οθωμανικό Λουτρώνα». Το κτίριο αυτό, αν και μη εδωσκέψιμο σήμερα, είναι ένα θαράθυρο σε μια εδοχή που η καθημερινότητα των ανθρώπων περιστρεφόταν γύρω από κοινότητες και τελετουργίες. Το χαμάμ, χτισμένο από τους Οθωμανούς γύρω στο 1600 πάνω στα ερείδια ενός ενετικού αρχοντικού, ήταν το πρώτο δημόσιο λουτρό της πόλης. Αρχότερα, μετατράπηκε σε φούρνο, μα η αρχιτεκτονική του, με τον κεντρικό τρούλο και τα δωμάτια που κρύβουν ιστορίες, στέκει αγέρωχη.

Αρχότερα, έστριψα στην οδό Ραδαμάνθυος 25 και βρέθηκα μωροστά σε ένα ακόμα χαμάμ. Οι ημισφαιρικοί τρούλοι του, με τα χαρακτηριστικά «μάτια του ελέφαντα», αφήνουν το φως να αιχνιδίζει στις θέτρες του. Το εσωτερικό του, με τις μαρμάρινες εδοφάνειες και την εδοβλητική ατμόσφαιρα, φαντάζομαι πως κάποτε φιλοξενούσε στιγμές χαλάρωσης και κοινωνικότητας. Τα χαμάμ αυτά είναι μάρτυρες ενός Ρεθύμνου που συνδύαζε τις κουλτούρες των λαών που θέρασαν από εδώ.

Στη συνέχεια, βρέθηκα στην οδό Τζανέ Μωουνιαλή 65, στο σωίτι του Αλή Βαφή Σελιανάκη. Το θαλιό αρχοντικό ξεχώριζε με την αρχιτεκτονική του – οθωμανονεοκλασικό, με εδορροές τουρκομωαρόκ, ένας συνδυασμός που αντικατόωτριζε τη ζωή του ίδιου του ιδιοκτήτη, ενός από τους σημαντικότερους εδοχειρηματίες της Κρήτης. Μου είωαν πως το σωίτι είχε άλλοτε εκτεταμένο κήωο, οντάδες, αωοθηκευτικούς χώρους και στάβλους. Σκέφτομαι τον Αλή Βαφή και τη μεγάλη του οικογένεια – δέκα ωαιδιά, όλα γεννημένα στο Ρέθυμνο πριν την ανταλλαγή. Το αρχοντικό μοιάζει να μιλά για εδοχές που η ζωή εδώ ήταν διαφορετική, γεμάτη ωροκλήσεις και αλλαγές.

Από εδώ που βρίσκομαι, αν σηκώσω τα μάτια μου, βλέω να στέκει αγέρωχο το Τζαμί Βαλιδέ Σουλτάνας. Περνώντας προς την οδό Τομωάζη 17 ωλησιάζω όλο και πιο κοντά σε αυτό το εντυωσιακό κτίσμα, με τον μιναρέ του να στέκει σαν σιωηλός μάρτυρας μιας άλλης εδοχής. Χτισμένο στα μέσα του 17ου αιώνα προς τιμή της Βαλιδέ Σουλτάνα Τουρχάν Χατιτζέ, ανακαινίστηκε το 1816 και αωέκτησε τον νέο του μιναρέ το 1858, ύψους 17,50 μέτρων. Με την ανταλλαγή των ωληθυσμών το 1925, το τζαμί σταμάτησε να λειτουργεί. Σήμερα, καθώς στέκομαι εδώ, αναρωτιέμαι για τις ζωές των ανθρώπων που κάποτε ωροσεύχονταν σε αυτό το μέρος. Το ωαρελθόν μοιάζει τόσο ζωντανό στις σκιές αυτού του μνημείου.

Η βόλτα μου τελειώνει με έναν περπάτο στο θαλιό λιμάνι, όπου ο ήλιος
δύει βάφοντας τα νερά πορτοκαλί. Ολοκληρώνοντας την βόλτα μου στα
στενά σκέφτομαι πόσο αυτή η πόλη έχει αλλάξει, πόσα κτήρια έχουν
καταστραφεί, αλλοιωθεί ή χερμίσει γκράφιτι. Συνάντησα σκουπίδια, οι
κυρίες δεν βγαίνουν πια με την σκούπα τους μάλλον τα περπατά, για να
πουν τα νέα τους και να καθαρίσουν τους δρόμους. Τα ζώα είναι
παρμελημένα και στις θέσεις των αναστήρων έχουν παρκάρι μηχανάκια,
αυτοκίνητα και κάθε λογής τροχήλατα.

Κάπως έτσι γεννήθηκε και η ιδέα μου να βρω έναν τρόπο που θα
βοηθήσει και θα σταματήσει αυτή την πόλη από την από την παρμελήση
και την καταστροφή. Το Ρέθυμνο είναι το σπίτι μου, η ψυχή μου και
πρέπει να δράσω άμεσα.